TÜRK KÜLTÜRÜNÜ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

TÜRK KÜLTÜRÜ

SAYI 45 YIL IV TEMMUZ 1966

HAMDULLAH SUPHİ TANRIÖVER'İN ARDINDAN

Av. Bilgây Esemenli

«Aziz Ocaklı, Sen Türkün gören gözü,
duyan kulağı, uyanık vicdanısın»

Hamdullah Suphi adı Türk Ocakları ve Türkçülük cereyanında yeri olan bir isimdir. Türk Ocaklarının ve Birinci Büyük Millet Meclisinin bu gür sesi, 10 Haziran 1966 günü ebediyete intikal etmiş bulunuyor.

Türk hitabet tarihinde adı, daima hatırlanacak olan Hamdullah Suphi bey, Türk Kültürüne, Türk Medeniyetçiliğine, Türk dinamizmine ve Türk olan herşeye inanmış ve pırıl pırıl ifadesi ile bunu terennüm etmiş bir kimse idi.

DAĞYOLU adlı ve iki ciltlik hitabelerini toplayan kitabında Şehit Kubilay için şöyle sesleniyordu :

«Hanımlar, Efendiler! Menemen Toprağında Cami duvarları ile hükûmet konağının duvarları arasında cereyan etmiş olan haile, böyle feyzi nihayetsiz olan bir ölüme müncer olmuştur. Meçhul küçük zabit, Anadolu'nun ufak mekteplerinde ilmini, telkinini gezdiren mütevazı mektep hocası, Anadolu Türk Ocaklarının defterine ismini, mihrabına kalbini veren genç. İsimsiz Ocaklı. Ölümüyle çok güzel olan, feci olduğu kadar güzel olan ölümüyle bizim için hem bir hicap mevzuu oldu, hem bir ümit kaynağı, Memleketin her tarafından gelen sesleri işiterek bunları düşünüyorum. Şehit Kubilay kesik başı ile etrafında toplanmaya başladığımız mubarek bir bayrak bıraktı... Boğuşmalar devam ediyor, eski mektep medrese, yeni mekteple boğuşuyor. Şarklılık ve Asyalılık ruhu, menbaları çok uzakta garp ellerinde olan Avrupalılık ruhu ile boğuşuyor...»

Hamdullah Suphi beyin Türkü ve Türk Medeniyetçiliğini sevmemizde çok tesiri olmuştur. Kurtuluş Harbi sonrası Türk Milletçiliğinin ne kadar ileri ve garpçı olduğunu yukardaki sözleri ne kadar güzel göstermektedir.

Hamdullah Suphi beyi 1942 yılı sonlarında, on kişilik bir talebe kafilesiyle bulunduğum sırada Bükreş'ten geçerken tanımıştım. Sefir Hamdullah Suphi bey bizim Romanya'dan geçtiğimizi haber alarak, trene sefaret memurlarını göndermiş «Çocuklarımı görmek istiyorum. Bu gece misafirim-

dirler» diyerek bizi trenden aldırmıştı. Bize Bükreş'in en iyi otelinde yer ayırtmıştı. Bizi sabahleyin erkenden sefarethanede kabul edecekti. Bizim Almanya'ya gittiğimizi nereden haber almıştı? Ayırdığı otelin bütün masraflarını da kendisi verdirmişti. Biz ertesi sabah en yeni elbiselerimizi giyerek gittiğimizde, bizi kapıdan sefaret memurları karşılamışlar, büyük bir muhabbet ve sevgi ile Hamdullah Suphi beyin beklediğini söylemişlerdi. Sefaret binasının bir bölümünden bir bölümüne ayrı memurlarla götürülmüştük. Pırıl pırıl ve tertemiz sefaret binasında çalışan bütün memurlar, kapıcısına kadar herkes ya Rumeli Türklerinden ya Gagavuz idiler. Salonların duvarlarında Türk tezyinatı, Türk halı desenleri ve resimler bizi sanki «Türk tarihinin içine» sokuyordu. Kendisi, büyük bir salonda Atatürk'ün el yazısı ile imzalanmış fotoğraflarının altında, her birimizi ayrı ayrı kucaklıyarak kabul etti.

Hâlâ o günkü sözleri hatırımdadır. «Siz Türkiye'nin bir parçası olarak Almanya'ya gidiyorsunuz. Hiçbir zaman memleketinizi -fakir Anadolunuzu- unutmayacaksınız. Memleketiniz sizlerden çok şeyler bekliyor. Biliniz ki, gittiğiniz Almanya bugün en muzaffer devrini yaşıyor. Fakat bir sene içinde Almanya'nın yıkıldığını göreceksiniz. Çocuklarım, milliyetçilik ancak saldırgan olmazsa yükselticidir. Benim sözlerim üstünde düşününüz.»

Hakikaten bu sözleri söylediği zaman Almanya bir Stalingrad hezimetine uğramamıştı. Hamdullah Suphi beyin bu sözleri milliyetçilik anlayışının ne derin, ne kadar insanî ve medeniyetçi olduğunu gösterir.

Türk Ocaklarının 766 numaralı azası Hamdullah Suphi bey, hakikaten beyefendi idi. O yüzdendir ki Atatürk'ün imzaladığı resimlerinde hep «Hamdullah Suphi beyefendiye» diye hitap edilmişti.

Hamdullah Suphi beyi ben bir de 1946 yılında, B.M.Meclisinde dinledim. O zamanın başvekili Recep Peker beş kişilik bir muhalefet grubu olan yeni kurulan Demokrat Partiye «Psikopatlar» demişti. Meclis birden karıştı. Bir sessizlik oldu, o sırada bir iktidar Milletvekili olan H. Suphi bey birden kürsüye fırladı. Saçları ortadan ayrık, bembeyaz saçlı, Hamdullah Suphi bey ve kendi partisinden olan milletvekillerine ve başvekile dönerek «Arkadaşlar ne oluyorsunuz. Bu ne tahammülsüzlük. Mukaddes kürsüden Mustafa Kemal paşaya dahi ne sözler söylenmiştir. O dahi her tenkidi sükûnetle dinlerdi.. Siz mecliste yeni yeşeren bu beş kişilik bir partiye dahi tahammül edemiyorsunuz». Ben birinci mecliste yaşım icabı dinleyemediğim Hamdullah Suphi beyi o gün daha yakından tanımak imkânını bulabilmiştim.

Güzel konuşmak başka güzel hitap etmek başkadır. Hamdullah Suphi bey hem güzel konuşan, hem güzel hitap eden bir kimse idi. Türk Milliyetçiliği için onun heyecanına, onun ilericiliğine, onun kültür zenginliğine, onun Türkü sevgisine her zaman ihtiyaç duyulacaktır. Hamdullah Suphi bey Türk aydınlarına Türk Ocaklarından şöyle sesleniyordu, tekrar edelim : «Aziz Ocaklı, sen Türkün gören gözü, duyan kulağı, uyanık vicdanısın.»